

Visqueu molts anys, Mestre FABRA

EL MOMENT EMOCIONANT EN QUÈ EL PRESIDENT IRLA LLIURA LA MEDALLA AL MESTRE FABRA. Photo RIBIERE.

"En nom de Catalunya i de tots els catalans"...

En l'acte oficial del lliurament de la medalla d'or, en acabar el seu discurs, el president del Comitè Executiu Sr. Quero-Molares pregà al que és president d'Honor del Comitè Nacional d'Homenatge que volgués lliurar a Mestre Fabra la medalla d'or. Pau Casals prengué l'estoig que contenia la medalla i pronuncià uns mots amb veu trencada per l'emoçió. « Es per a mi un honor i una gran satisfacció haver de fer lliurament al meu gran amic Pompeu Fabra d'aquesta medalla d'or que tots els catalans li ofereixen i que és l'expressió de llur afecte i de llur agraïment, en aquesta data del seu aniversari. Però jo crec que, ja que és Catalunya sencera que fa aquesta ofrena, correspon a l'home que duu la representació de Catalunya posar a les mans del Mestre aquest present. Demano, doncs, al President Irla que vulgui acceptar l'encàrrec. »

Rebut l'estoig de mans del Mestre Pau Casals, el President Irla s'adreçà aleshores a Pompeu Fabra. Tots els assistents es posaren a peu dret i, en mig d'un gran silenci, el President de la Generalitat digué: « Mestre Fabra, estimat i vell amic! Em sento altament honorat de rebre aquesta medalla de mans d'un català il·lustre, President del Comitè d'Honor del vostre homenatge, per a fer-vos-en lliurament en nom de Catalunya i de tots els catalans escampats arreu del món. « Mireu-vos-la bé, aquesta medalla! És obra d'un altre català, del gran escultor Joan Rebull. Mireu la vostra imatge feta amb materials indestructibles! Conserveu-la per a vos i per als vostres descendents. « El joell que vos heu ofrenat a tots els catalans és fet, també, amb materials indestructibles. És carn de la vostra carn, és sang de la vostra sang, és tota la vostra vida: Una obra admirable, començada i acabada, que us ha immortalitzat. Els catalans no l'oblidaran mai i mai us l'agraïran prou. « Visqueu molts anys, Mestre Fabra! « Visca Catalunya! »

I després de donar l'estoig a l'il·lustre homenatjat, el President de Catalunya abraçà i besà Pompeu Fabra. Poques vegades com aquella haurà estat exacte el clixé periodístic « el moment fou d'una gran emoció ». Perquè ben pocs foren els concurrents a l'acte que no sentiren en aquells instants els ulls negats de llàgrimes, davant d'aquella abraçada de dos homes que representen allò que de més alt té l'esperit de Catalunya: la seva llengua i la seva voluntat d'ésser nació. I aquesta emoció es repetí quan el Mestre Casals, excelsa encarnació de l'art, abraçà al seu torn el seu gran amic i company d'exili.

Altres han dit — altres diran — tota l'excel·lència de l'obra fabriana. Deixen que, per la nostra banda, des d'aquest lloc que recull els batecs de l'actualitat, posem, de relleu aquest clima d'unió catalana que s'ha respirat a Prada i que ens en fem felicitat. En l'hora greu que estem vivint, haurà estat, encara, un dels grans serveis prestats per Fabra a Catalunya el d'establir la coincidència entre els "catalans". Pla bé ho recullia el President de Catalunya quan, posant de relleu aquest fet en sintetitzava tot l'abast i afirmava que de la unió dels catalans en depèn l'esdevenidor de la Pàtria, « la seva mateixa existència ».

Pel lloc on foren pronunciades i per qui va pronunciar-les, aquestes paraules caldria que fossin meditades i seguides. La feina que tenim al davant és massa feixuga per a que ens

Els actes en honor de l'il·lustre filòleg agermanen tots els catalans

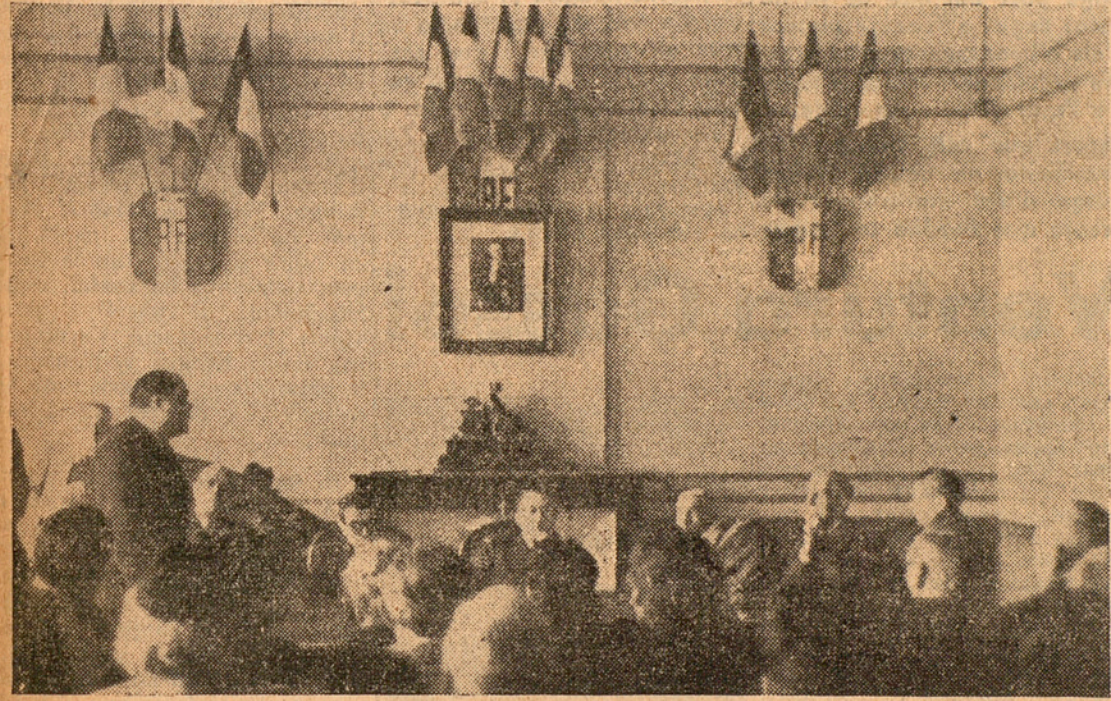
La catalana vila de Prada i els catalans que hem tingut el privilegi de viure-hi els dies 28 i 29 de febrer hauran pogut gaudir d'unes hores d'emoçió humana i patriòtica com pocs dels actes realitzats a l'exili els hauran donat. La celebració en un ambient d'afectuosa intimitat, entristit pel dol recent del Mestre Pompeu Fabra, dels vuitanta anys de vida gloriosa del més il·lustre dels catalans vivents ha aconseguit aquella vibració simple i cordial, sense enfarfecis ni artificis, que més s'escau per a dir els mots d'agraïment i el desig de felicitats.

ELS ACTES

DEL DIA 28 DE FEBRER

Radio Tolosa retransmet el concert de « Cor Nacional Català » de Paris

Com ja havia estat anunciat, els actes començaren el dissabte, a les sis de la tarda, amb una conferència sobre la vida i l'obra de Pompeu Fabra, a càrrec d'un dels homes que de més a la vora ha vist els inicis de les seves lluites i la magnitud del seu esforç: Josep Carner, altíssim poeta i patrici insigne. Però els atzars benignes d'una programació intel·ligent de Ràdio Tolosa van donar a aquesta conferència un magnífic preludi: la transmissió del concert de música popular catalana i occitana que havia en-

LA PRESIDENCIA DE L'ACTE. J. QUERO MOLARES PRONUNCIA EL SEU DISCURS. Photo PUIG.

registrat feia uns dies, en homenatge a Mestre Fabra, el Cor Nacional Català del Casal de Catalunya de Paris, sota la direcció de Josep Fontbernat, i, precedint les cançons, uns mots en francès de Ventura Gassol. L'autor de « Les Tombes Flamejants » presentava als seus oients francesos aquell concert, en el qual veus catalanes cantarien algunes de les melodies més pures del nostre folklore — El Cant dels Ocells, El Rossinyol, La Mare de Déu — i el nostre himne nacional, Els Segadors. I els deia per quins motius els catalans escampats arreu del món es reunien en esperit entorn d'un gramàtic, que representava l'idioma, carn i sang del nostre poble i motor suprem del nostre Renaixement cultural i polític. Sentir aquella transmissió, al costat del Mestre i de la seva família, en el menjador d'aquella caseta del carrer dels Mercaders, era una emotiva preparació per a les festes del programa oficial.

La conferència de Josep Carner

« El do essencial del nostre poble ateny en Fabra una finor suprema. » La conferència de Josep Carner constituïa, com no podia ésser altrament, una meravella de concepte i de profunditat. L'acte tingué lloc a la sala de l'alcaldia de Prada, plena de gom a gom, i acompanyaven el conferenciant el President d'Honor del Comitè Nacional d'Homenatge, és a dir, el Mestre Pau Casals, i el president del Comitè Executiu, Josep Quero Molares. Josep Carner començà afirmant que l'únic títol que tenia per a parlar de l'obra de Pompeu Fabra era haver estat testimoni de les seves lluites i els seus triomfs per a aconseguir el redreçament de la llengua catalana. Fabra, ordenador de la nostra parla, depassa de molt el gramàtic estricte. El do essencial del nostre poble ateny en Fabra una finor suprema i els forces creadores i renovadores del llenguatge, intuïtívament estètiques,

li lliuren un secret que ningú com ell no ha sabut posseir. Dóna, altrament, la història escrita que ve a identificar-se amb la història de la literatura. I la seva rigorosa formació científica i, sobretot, l'assolida en les ciències naturals, en la biologia, li permet de situar el llenguatge al cim de la qualitat humana, i de formular les lleis que menen l'evolució d'aquell, que no té fi. Les necessitats de la cultura Però encara, amb totes aquestes virtuts, manca dir una gran excel·lència peculiar de Fabra. Tinguem en compte, per a des-criure-la bé, que el llenguatge, per ço com és vivent està sotmès a forces disgregadores i a forces unificadores. Es disgregadora la personalitat de cadascú que parla. Es unificadora la necessitat d'entendre's. Aquesta necessitat esdevé més forta i més subtilment exigent en les llengües de cultura, que per això necessiten institucions fixadores i difusores. En el punt extrem d'una espontaneïtat sense aturador, veiem el cas dels indígenes d'Amèrica i d'Àustràlia, entre els quals la llengua canvia gairebé de tribu a tribu i es modifica d'una generació a l'altra. Quan Pompeu Fabra és noi (i als setze anys, per cert, escriurà el seu primer opuscle gramatical) no és pas encara segur el destí de la llengua catalana. Serà una llengua-esperit? Serà feta d'enyor, d'un complex d'infèrioritat davant l'universal i l'actual, compatible amb el provincialisme polític o bé una llengua-esperit, penetradora de tota la vida intel·lectual i col·lectiva, ambiciosa d'expressar tota la cultura, i per tant receptadora d'una llibertat i una mesura de poder? El signe de la unitat Regna encara, en publicar Fabra el seu primer opuscle, una confusió de coses. Restes de decadència i promeses incompletes. El renaixement català ha nascut sota un signe romàntic, de vegades arquetípic i elegiac, d'altres enamorat de varietats lexiques que la passió del pintoresc es plau a exagerar; tot acu-

dit, tota incoherència són possibles en aquell individualisme al qual manca ben sovint la qualitat competent. Però hi ha, tanmateix, espectants, unes forces prometedores: la tenacitat i amor dels catalans en l'ús del llenguatge propi. El brillant antecedent d'una antiga literatura amb escrits filosòfics, oracions polítiques, cròniques de reis — que conduïren a les dues, sinó tres, millors novel·les de l'Edat Mitjana europea, — amb la poesia de la meravellosa cançó andòlima del Comte Arnau, de les consorsitats d'Auzias March, i el patetisme i retòrica d'un l'organy de Jordi de Sant Jordi Roig de Corella i, encara, un copió diplomàtic i una alterança d'enciclopèdies cristianes i de crítica racionalista i positivista. Demés, supervivent, a desgrat de tants de règims absoluts, hi ha la condició comunicada de Catalunya, porta d'ingrés de tota idea vivificant, de tot esforç humà progressiu. I, estimul dels més assenyats, una capital decisiva, prestigiosa, popular, clau i compendi de tota la vitalitat catalana factor essencial en l'ordre de la cultura, la qual, bàsicament, és una emulació de ciutats. I, en definitiva, el gran fet nacional, el gran ressort de la nostra vida, el nostre signe d'unitat, és el llenguatge. Caldrà, doncs, tenir en compte per a bé de Catalunya, que volem eterna, recordar que mai no es confien valors permanents a llengües fluctuants. La gran tasca de Fabra Quan Fabra, fet venir de Bilbao per Prat de la Riba perquè donés formalment al català el seu caràcter de moderna llengua de cultura, comença la seva tasca, aquesta és infinitament més àrdua i més complexa que la dels

oracles gramaticals i estilistes d'altres llengües neolatinas. Vaugelas, Bembo, etc., s'atenen a l'ús d'un sermo urbanus, d'un parlar civil ja florent i a l'estudi d'uns clàssics reconeguts. No fan sinó destriar, col·leccionar, etiquetar; els àrbitres són le bon usage i els autors perfectes. Però la ciutat catalana no ha pas sabut estilitzar la seva riquesa; els nostres millors autors no s'han solen pase arribar a prstigi d'autoritats. I Fabra, per un procés particularíssim de selecció, de completió, d'interpretació, de divinació, emprà la tasca insòlita, que és la seva glòria peculiar, de substituir-se als models absents, de dar genialment de sí allò que cal per compensar tot defalliment i tota carença. Aquest és el do de Fabra a Catalunya, del tot excepcional: ell ha arribat a una positiva senyoria del llenguatge, eixit de les seves mans, alhora, més pur en sí mateix, i més conversant amb les altres llengües de cultura. I vegeu quin programa indefugible no ens posa al davant Fabra amb una llengua de cultura, a quina mena de propòsit ens fa jurar d'ésser fidels. La cultura viu d'inspiració. D'idea-

El sopar d'homenatge

Virgili, les senyores Gassol, de Benito, Capdevila, Arnau, Alavedra, Xammar i Fors. Assisten també al sopar, entre altres, els senyors Josep Tarradellas, Pau Padró, Martí Barrera, Ventura Gassol, Víctor Torres, Josep Fontbernat, Francesc Arnau i Cortina, l'ex-sos-secretari de la Presidència del Consell de Ministres, Sr Josep de Be-

(Passa a la segona plana)

EL PRESIDENT IRLA AMB ELS MESTRES FABRA I CASALS POC DESPRES DEL LLIUAMENT DE LA MEDALLA. Photo RIBIERE.

L'ADHESIO D'EUSKADI El President del Govern d'Euzkadi, Sr. José A. Aguirre trameté el següent telegrama a Mestre Pompeu Fabra: « Rebi nostra cordial salutació en merescut homenatge i amb ella l'adhesió del Govern basco i de tots els bascos que admiren amb catalans el mestre, el patriota i el democrata. José A. Aguirre ». El President de la Generalitat representa el President d'Euzkadi en els actes d'homenatge.